

TYLKO NIELICZNE MIASTA WARMII i Mazur zostały zniszczone w niewielkim stopniu. Należą do nich: Orneta z zachowanym układem przestrzennym i podcieniowymi kamienicami wokół gotyckiego ratusza (15% zniszczeń), Reszel z wąskimi pierzejami rynku i zabytkową zabudową (10%), Jeziorany ze zniszczoną w części zabudową przyrynkową, ale ocalonym poza tym niemal całym miastem (10%), w końcu odmienne w klimacie, ale malowniczo położone Górowo Iławeckie (20%). W tej grupie znajdują się również Mrągowo, Biała Piska i Mikołajki (20%).

Pomimo strat, które nie ominęły i tego miasta, jednym z najlepiej zachowanych ośrodków miejskich Warmii i Mazur jest Reszel. Ocalała większość historycznej zabudowy, w tym gotycki zamek biskupów warmińskich i kościół, barokowy zespół pojezuicki, klasycystyczny ratusz oraz znaczna część zabudowy mieszkaniowej z XIX i XX wieku. Zniknął natomiast ryglowy spichlerz i barokowe domy przy ulicy Mazurskiej, w których miejsce wybudowano bloki. Odbudowano nowy rynek (ulica Reymonta), a w latach osiemdziesiątych XX wieku wybudowano nowe osiedle przy ulicy Gałczyńskiego, którego układ i forma stanowiły kontynuację regionalnej tradycji. Odbudowano również rynek w Ornecie, z tym, że jedna z pierzei zabudowana została długim ciągiem bloku. Bardzo korzystne wrażenie sprawiają Jeziorany i Górowo Iławeckie.

Dość szczególny jest przykład Mikołajek. W wyniku wojny zniszczeniu uległo tu zaledwie pięć budynków, a kilkanaście innych wymagało bieżących napraw i remontów. Historyczna zabudowa miasta prawie w całości istniała jeszcze do lat sześćdziesiątych XX wieku, choć już wówczas była zaniedbana i technicznie wyeksploatowana. W latach siedemdziesiątych XX wieku zastępowano ją nową, wielomieszkaniową infrastrukturą blokową. Znaczna jej część, szczególnie w obrębie rynku i strefy nadbrzeżnej, nie przetrwała do dzisiaj lub została zniszczona remontami i modernizacjami, zaś samo miasto powoli traci swój charakter niewielkiego ośrodka miejskiego o kameralnej skali i prostej architekturze.

DR IWONA LIŻEWSKA

ONLY A HANDFUL OF CITIES and towns in Warmia and Mazury were destroyed to a small extent. They include: Orneta with its preserved spatial layout and arcaded townhouses around the Gothic town hall (15% destroyed), Reszel with its narrow market square frontages and historic buildings (10%), Jeziorany with its partly destroyed buildings adjacent to the market square, but with almost the entire town saved (10%) and finally Górowo Iławeckie, different in climate but with a picturesque location (20%). This group also includes Mrągowo, Biała Piska and Mikołajki (20%).

Despite the damage suffered, Reszel is one of the best-preserved urban centres of Warmia and Mazury. Most of its historic buildings survived, including the Gothic castle of the bishops of Warmia and the church, the Baroque post-Jesuit complex, the classicist town hall and many 19th and 20th century buildings. However, the half-timbered granary and baroque houses at Mazurska Street disappeared, replaced by blocks of flats. The new market square (Reymonta Street) was rebuilt, and in the 1980s a new housing development was built at Gałczyńskiego Street, layout and form of which continued the regional tradition. The market square in Orneta was also rebuilt, except that one of the frontages was replaced with a long block of flats. Jeziorany and Górowo Iławeckie make a very good impression on visitors.

Quite specific is the example of Mikołajki. Only five buildings in the town were destroyed as a result of the war and about a dozen others required minor repairs and renovations. The city's historic buildings still existed almost intact until the 1960s, although by then they were already neglected and in a poor technical condition. In the 1970s, they were replaced by new blocks of flats. Many of the historic buildings, especially those located within the market square and the waterfront area, have not survived to the present day or have been damaged by renovations and upgrades, and the city is slowly losing its character of a small town with a simple architecture.

IWONA LIŻEWSKA, PHD